Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 37 luvun muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Finanssivalvonnan lausuntoa otsikkoasiassa. Esitämme asiantuntijalausuntona seuraavaa.

Maksuvälineiden kehitys ja maksupalvelusääntely

Digitalisaatiokehitys on vaikuttanut voimakkaasti maksuvälineiden kehitykseen. Koronapandemia on siirtänyt kuluttajien ostotapahtumia vielä aiempaa enemmän verkkoympäristöön ja käteisen käyttö maksamisessa on vähentynyt.

Maksupalveluja koskevilla aiemmilla sääntelymuutoksilla on pyritty avaamaan kilpailua ja kannustettu kehittämään uudenlaisia maksupalveluja. Viimeisin iso sääntelymuutos, nk. toinen maksupalveludirektiivi (PSD2), on saatettu kansallisesti voimaan pääosin tammikuussa 2018 ja täysimääräisesti syyskuussa 2019. PSD2-direktiivi on muuttanut maksamista seuraavasti:

- Ns. kolmannet palveluntarjoajat voivat tulla markkinoille. Pankkien on mahdollistettava kolmansille palveluntarjoajille pääsy asiakkaiden maksutileille. Pääsy asiakkaan maksutilille on mahdollista ainoastaan, jos asiakas on itse antanut siihen suostumuksensa. Näin poistuu pankkien yksinoikeus esimerkiksi siihen, että asiakas voi nähdä omat tilitietonsa vain pankin verkkopalvelun kautta.
- Verkkopankkitunnusten ja muiden vahvan tunnistamisen menetelmien käyttö on yleistynyt. Maksaminen verkossa vaatii lähtökohtaisesti aina asiakkaan vahvan tunnistamisen, eli käytännössä usein maksutapahtuman vahvistamisen verkkopankkitunnuksilla. Pelkästään maksukortin tiedot antamalla ei enää pysty maksamaan verkossa kuin poikkeustilanteissa.
- Maksamisen turvallisuutta on parannettu. Väärinkäytösten määrää pyritään vähentämään verkkomaksamisen uusilla turvallisuusvaatimuksilla. Tämä näkyy asiakkaille muun muassa siinä, että verkkopankkitunnusten tunnuslukulistoja ei voi enää entiseen tapaan käyttää maksamisen yhteydessä, mikäli niiden käyttöä ei täydennetä muilla menetelmillä.
- Kuluttajansuoja väärinkäytöstilanteissa on parantunut. Pankki korvaa asiakkaalle täysimääräisesti oikeudettomat

maksutapahtumat eli ne maksutapahtumat, jotka on tehty ilman asiakkaan suostumusta. Pankin korvausvastuun edellytyksenä on, että asiakas on toiminut maksuvälineen säilyttämisessä ja käyttämisessä normaalia huolellisuutta noudattaen ja ilmoittanut maksuvälineen katoamisesta tai joutumisesta ulkopuolisen haltuun välittömästi asian huomattuaan. Asiakkaan omavastuun rajaa alennettiin 150 eurosta 50 euroon tilanteissa, joissa on asiakkaan puolelta kyse normaalista huolimattomuudesta tai varomattomuudesta.

Havaintoja maksuvälinepetoksista

Finanssivalvonta on havainnut maksuvälinepetosten tekomuotojen kehittyvän ja muuttuvan samaan tahtiin maksupalvelujen kehityksen kanssa. Maksuvälinepetosten tekijät kehittävät jatkuvasti uusia tekotapoja, joiden tunnistaminen edellyttää maksuvälineiden käyttäjiltä joskus erityistä tarkkaavaisuutta. Eri viranomaisilla ja palveluntarjoajilla on myös tärkeä rooli valistaa maksuvälineiden käyttäjiä uusista huijaus- ja petostavoista.

Finanssivalvonnan huomiot esitykseen

Esityksellä ei ole vaikutusta siihen, milloin maksupalveluntarjoaja on korvausvastuussa maksuvälinepetoksen uhriin eli asiakkaaseen nähden rikoksella vietyjen varojen osalta. Maksupalveluntarjoajan ja asiakkaan välisestä suhteesta säädetään maksupalvelulaissa. Maksupalvelulain 62 § koskee maksuvälineen käyttäjän vastuuta maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan ehdotuksessa ei ole ristiriitoja suhteessa maksupalvelulain säännöksiin tai virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain säännöksiin.

Finanssivalvonta pitää esitystä hyvin valmisteltuna ja kannatettavana.

FINANSSIVALVONTA

Markku Koponen
Toimistopäällikkö

Hanna Heiskanen
Johtava digitalisaatioasiantuntija